

Archeologienota

Genk – Slingerweg 6

Programma van Maatregelen

DOSSIER 2020A399

Bouwen & Milieu nv

Erkend als Bodemsaneringsdeskundige type 2 (Ovam-Vlaanderen)

Erkend als expert in de Bodemverontreiniging (Leefmilieu Brussel)

*Hasseltsesteenweg 2
B-3800 Sint-Truiden (BE)*

In samenwerking met erkend archeoloog Anne De Loof

Dossiernr: 2020A399
wettelijk depot: D/2020/14.148/03

INHOUD

Programma van maatregelen	
1. Beschrijvend gedeelte	3
2. Aanleiding van het vooronderzoek	5
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	13
4. Vraagstelling en Onderzoeksdoelen	23
5. Onderzoekstrategie en -methode	23
6. Onderzoekstechnieken	23
7. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	23
8. Bibliografie	23
9. Lijst met afbeeldingen	24

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de luchtfoto uit 2019 (bron: www.geopunt.be)

Auteur & autorisatie: Anne De Loof, erkend archeoloog, OE/ERK/Archeoloog/2018/00203

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.
Wettelijk depot: D/2020/14.148/03

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

1.1.1 Projectcode: 2020A399

1.1.2 Nummer wettelijk depot: D/2020/14.148/03

1.1.3 Naam en erkenningsnummer autoriserend archeoloog: Anne De Loof, erkend archeoloog, OE/ERK/Archeoloog/2018/00203, Hasseltsesteenweg 2, 3800 Sint-Truiden

1.1.4 Naam en adres van de opdrachtgever: CTSL bvba, Zuidbroek 1, 3600 Genk

1.1.5.1 Provincie: Limburg

1.1.5.2 Gemeente: Genk

1.1.5.3 Deelgemeente: Genk

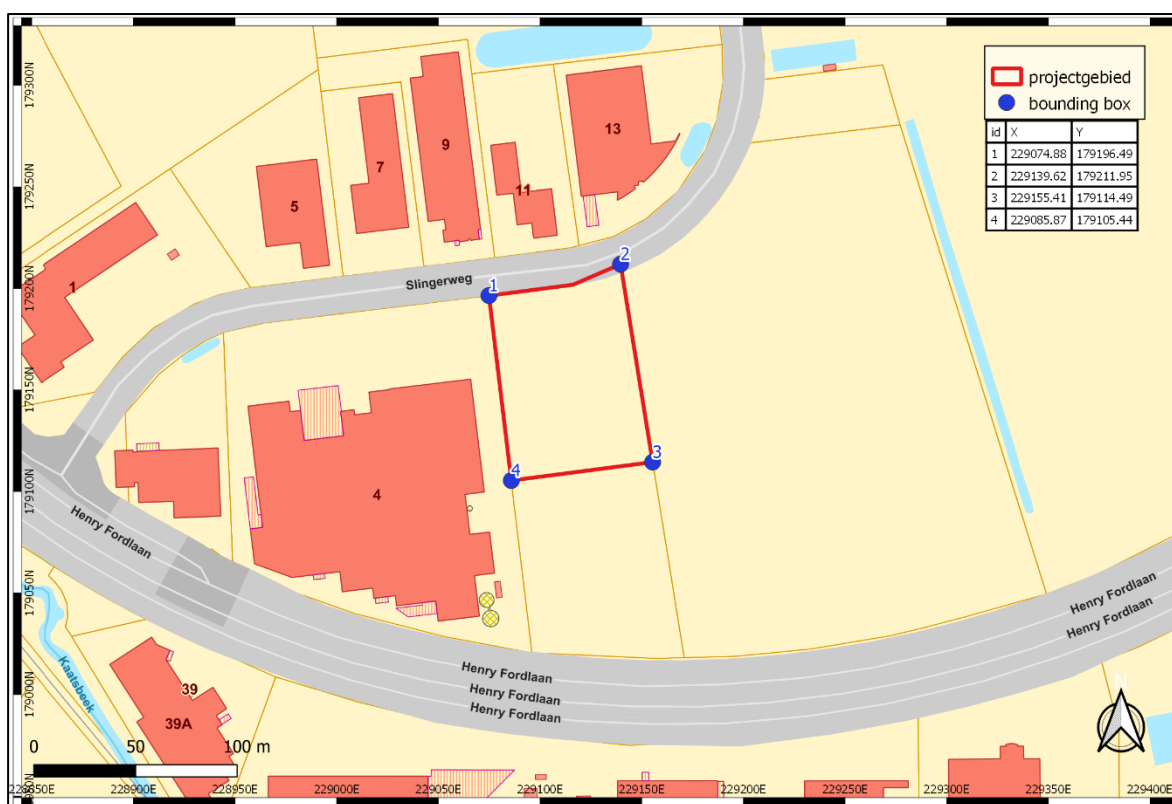
1.1.5.4 Adres: Slingerweg 6

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

1.1.5.5 Toponiem: *Brux Weyer* (uit de kadastrale kaart)

1.1.5.6 Bounding box:

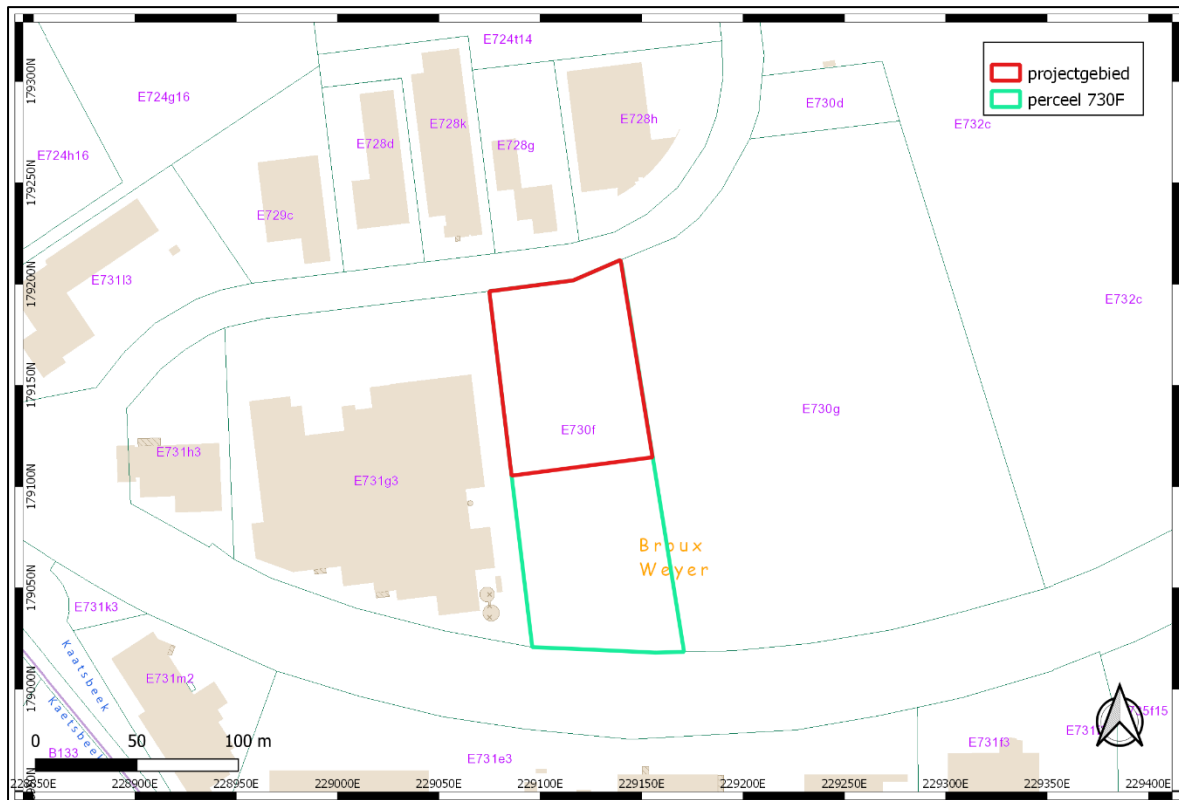
Nr	X	Y
1	229074.88	179196.49
2	229139.62	179211.95
3	229155.41	179114.49
4	229085.87	179105.44

Afbeelding 1: Bounding box, het projectgebied in rood, www.geopunt.be

1.1.6 Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het projectgebied ligt in de gemeente Genk, afdeling 4 sectie 4, perceel 730F/deel. Volgens de CadGis van het kadaster (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE) heeft het gehele perceel 730/F een oppervlakte van 12964,40 m² (afgerond op twee decimalen) terwijl de stedenbouwkundige vergunning een oppervlakte omvat van 7040 m² (afbeelding 2, in groen de kadastrale oppervlakte, in rood het projectgebied).

Afbeelding 2: het projectgebied, in rood, op de kadastrale kaart, www.cadgis.be

Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze bouwwerken betrekking hebben de drempelwaarde van 3.000 m² overschrijdt en de ingreep in de bodem de drempelwaarde van 1.000 m² overschrijdt, moet, voorafgaand aan een bouwvergunning, in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd, maakt deel uit van de evaluatie.

Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

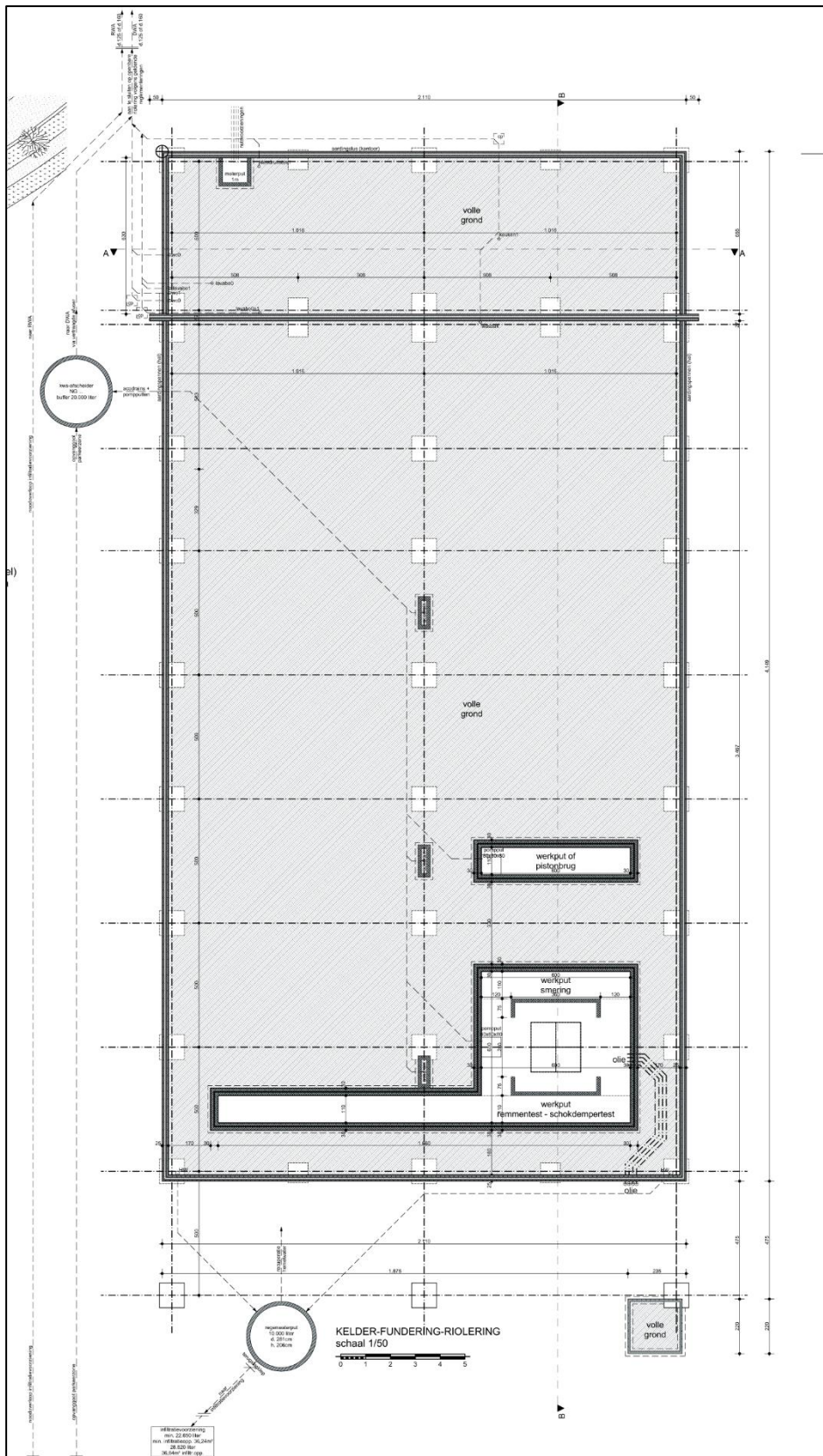
- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief – Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

Beschrijving van de geplande werken

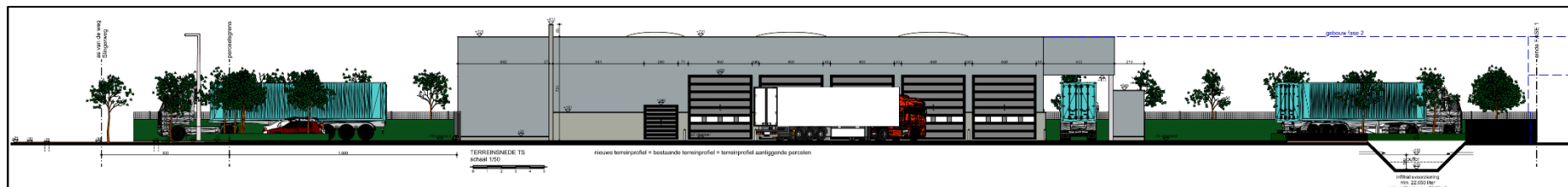
De huidige status van het terrein is totaal onbebouwd en bebost.

De nieuwe inplanting voorziet een nieuw industriegebouw met magazijn, een kantoor en twee ondergrondse werkplaatsen. Aan de westelijke zijde van de nieuwbouw zal een KWS-afscheider geplaatst worden (ca. 1 m onder het m.v.), in de zuidwestelijke hoek van het projectgebied van CTSL zal een infiltratievoorziening gerealiseerd worden (ca. 2,30 m onder het m.v.) en vlak achter het gebouw zal een regenwaterput voorzien worden. De diepte van deze laatste twee werkputten gaat tot maximaal 2,85 m onder het maaiveld. De inrit en uitrit van het terrein zijn voorzien aan de noordelijke Slingerweg. De terreininrichting bestaat uit een infiltrerende asfaltverharding, een parkeerzone, een betonverharding en een groenzone. De maximale diepte van de terreininrichting bedraagt ongeveer 0,40 m onder het maaiveld.

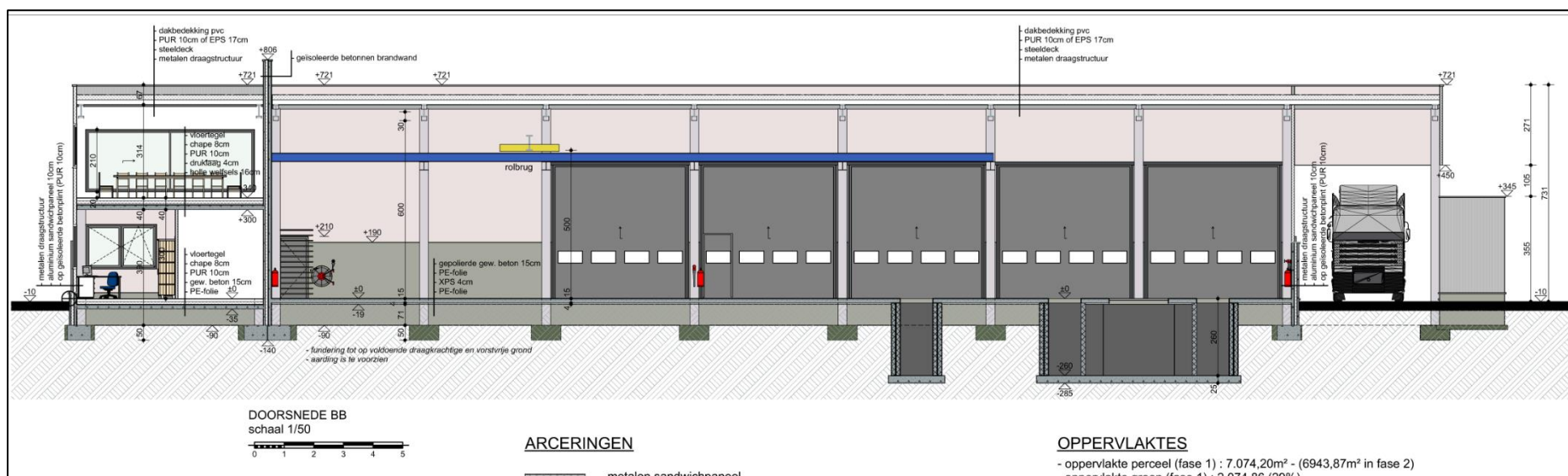
De funderingen van het gebouw gaan tot een diepte van 1,40 m onder het maaiveld, de twee ondergrondse werkplaatsen zullen tot 2,85 m onder het m.v. liggen.

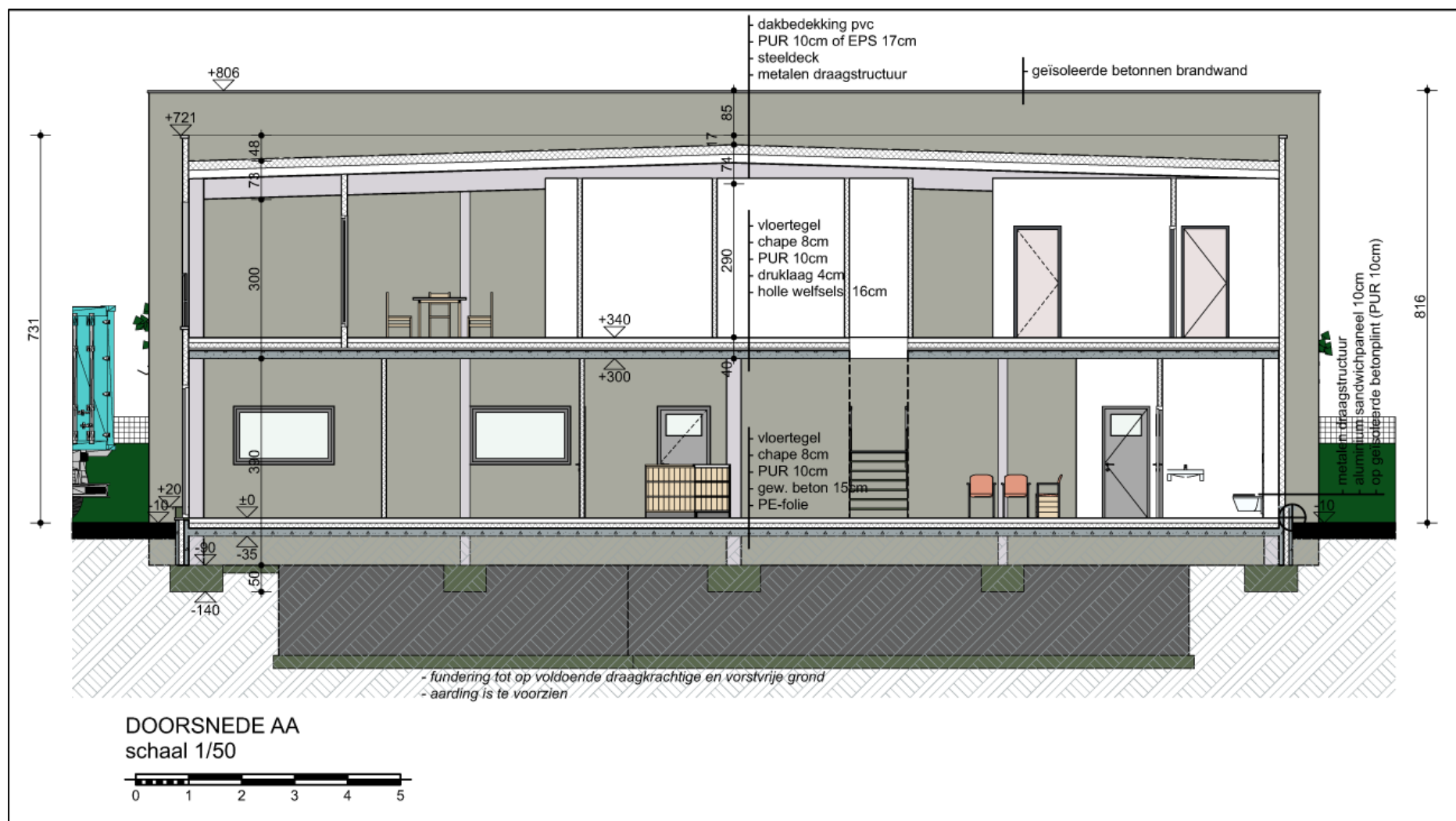
Afbeelding 5: fundering

Afbeelding 6: terreinsnede

Afbeelding 7: doorsnede BB

Afbeelding 8: doorsnede AA

Afbeeldingen 9-10: rendering

3. Resultaten van het bureauonderzoek

In het bureauonderzoek werden alle nodige gegevens verzameld en besproken om te komen tot een gefundeerde uitspraak betreffende de archeologische verwachtingen in het betrokken projectgebied. De juiste afbakening van het projectgebied werd aangereikt door de opdrachtgever. Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische inventaris geraadpleegd (<https://cai.onroerenderfgoed.de> en <https://geo.onroerenderfgoed.be>). Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>.

Via <https://geopunt.be> werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermaelenkaart, Atlas van Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van het jaar 1971 tot en met het jaar 2019; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via <https://cartesius.be> werden de topografische kaarten en de luchtfoto uit 1952 geconsulteerd. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (https://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

Het projectgebied ligt in Genk, ca. 4,5 km ten zuiden van het stadscentrum en situeert zich op het industrieterrein Genk-Zuid. Het projectgebied is geografisch gesitueerd in de Lage Kempen (Zuiderkempen), op de zuidwestelijke flank van het Kempisch Plateau. Het Kempisch Plateau wordt gekenmerkt door rivierinsnijdingen en duinophopingen. Het oppervlak van dit gebied is zeer licht golvend door insnijdingen van rivieren die het Kempisch plateau draineren. De rivieren hebben er brede en zeer vochtige alluviale vlaktes met talrijke vijvercomplexen.

Uit de bodemkaart kunnen we afleiden dat bijna het gehele oppervlak als bodemtype Zdg gekarteerd is, terwijl het noordwestelijke deel van het projectgebied in het ON type ligt. ON duidt een opgehoogde zone aan en Segz een natte lemige zandbodem met een duidelijke ijzer en/of humus B horizont.

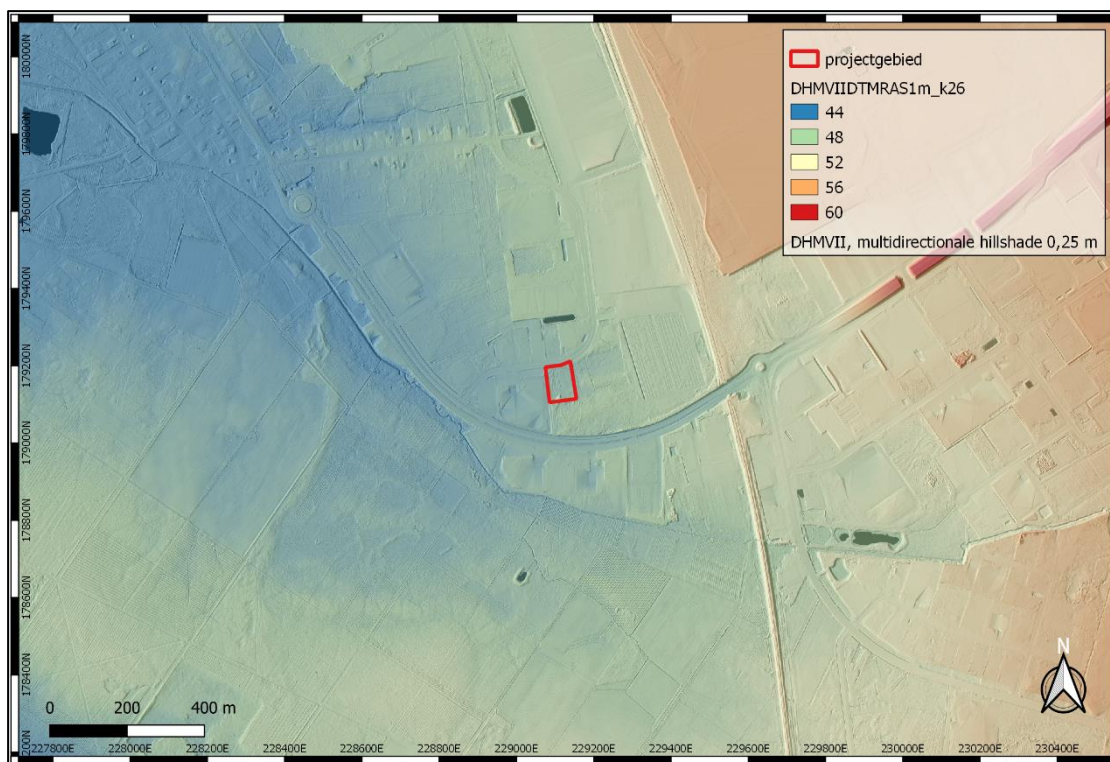
Net ten noorden en ten zuiden van ons terrein zijn er matig droge en matig natte zandbodems gekarteerd. De Zcg bodem is een matig droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. De Zdg is een matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Tenslotte is de Zeg een natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont.

Via het DHMVII is het duidelijk dat het onderzoeksgebied zich zelfs specifiek voornamelijk binnen de lager gelegen landschappelijke zones situeert. Meer precies ligt het terrein volledig binnen de contouren van een waterplas die in de tweede helft van de 20ste eeuw drooggelegd werd. In de omgeving van het projectgebied waren er meerdere moerassen en waterplassen aangeduid. (zie

Verslag van de resultaten, 5.2 *Historische beschrijving en situering op historische kaarten en luchtfoto's*).

Het terrein heeft kleine hoogteverschillen door de drainage van de natte zone, door de aanleg van het bos (hoogteprofiel O-W) en door andere bouwactiviteiten in het zuidelijke deel (hoogteprofiel N-Z) en langs de westelijke grens van het projectgebied. In het centrale deel zijn er kleine ophogingen aanwezig die waarschijnlijk te wijten zijn aan de bouwwerken ten zuiden van het projectgebied¹, uitgevoerd na de drainage van het vijvercomplex.

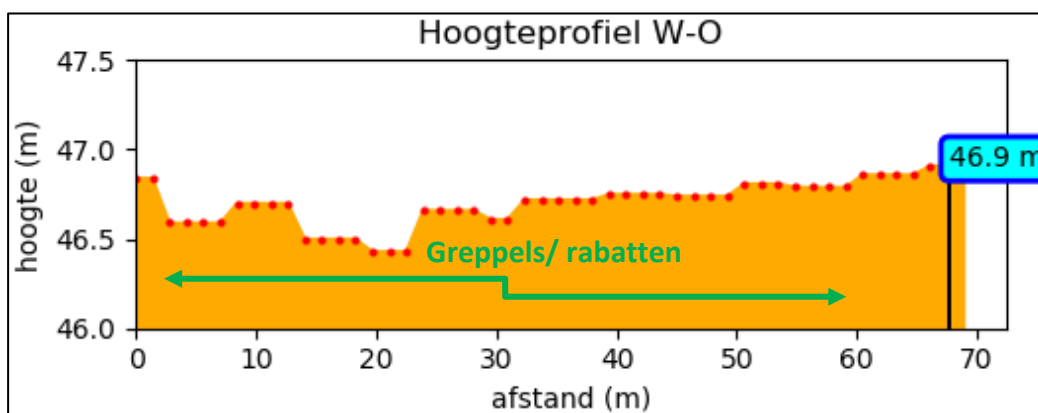
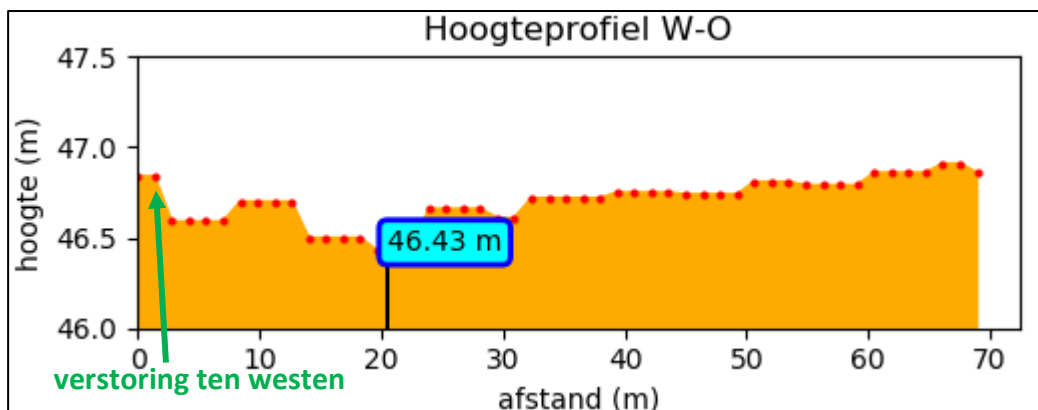
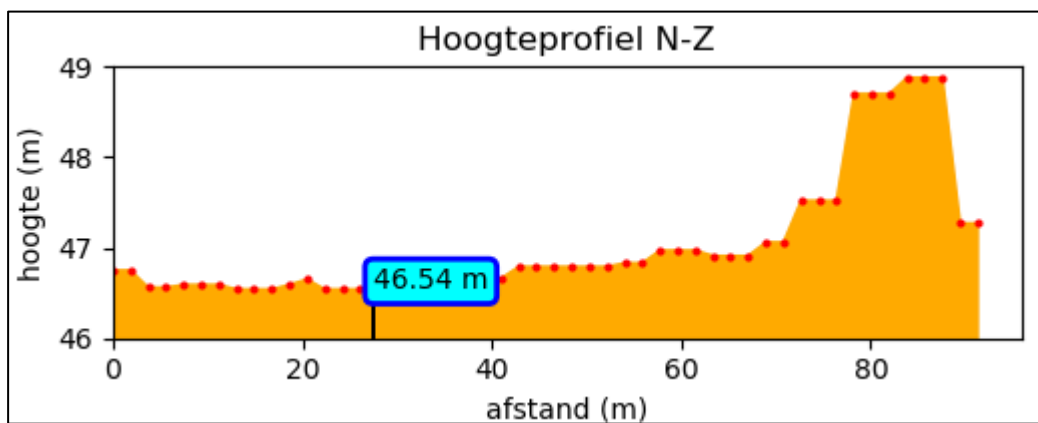
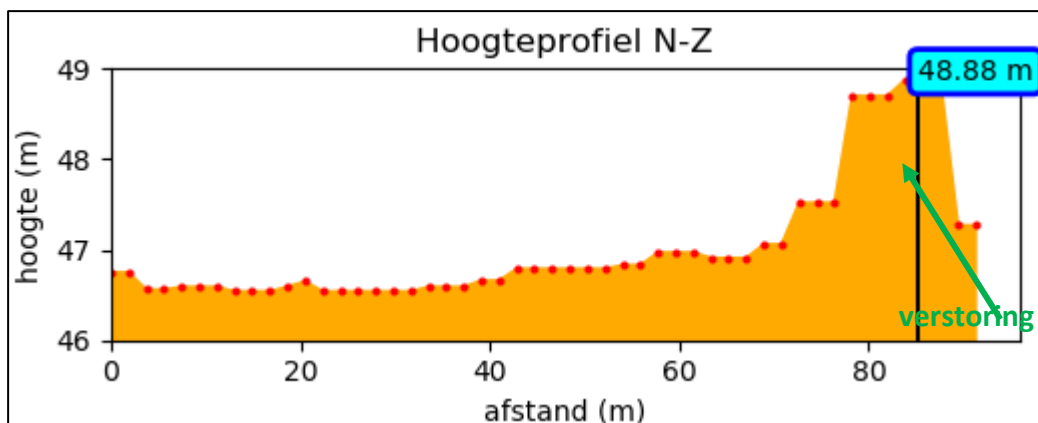
¹ Zie verslag van de resultaten - 5.2 luchtfoto's - en specifiek de luchtfoto van 1971.

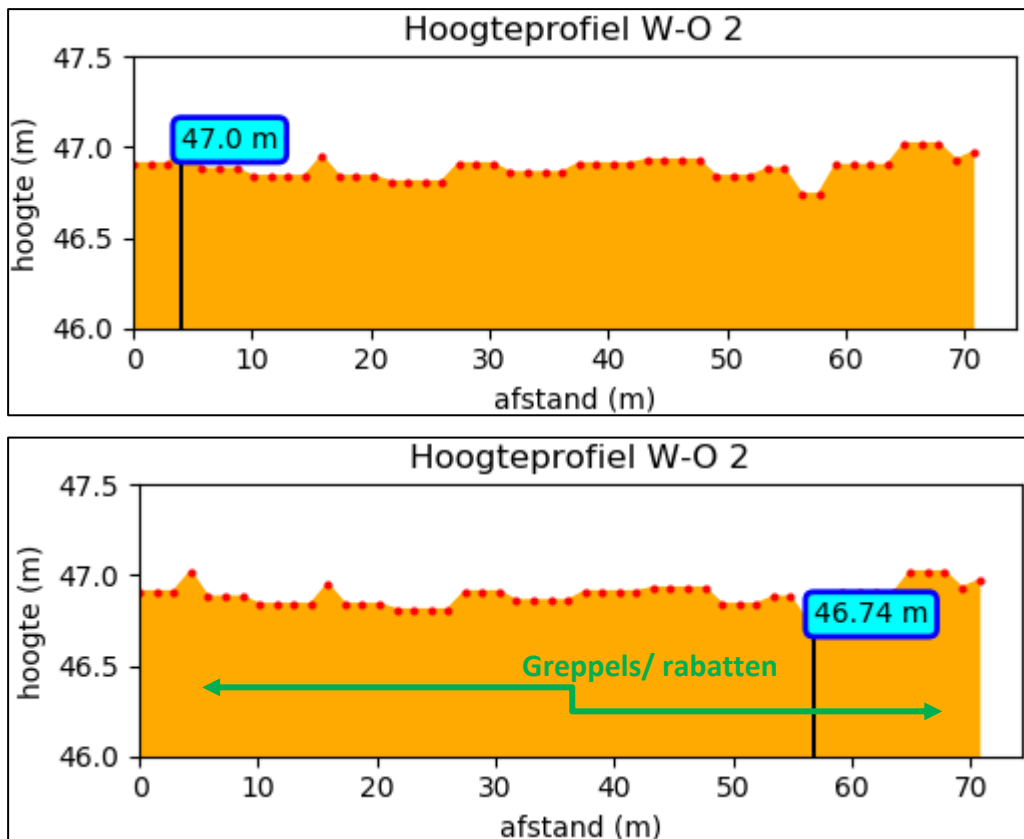

Afbeelding 11: Digitaal hoogtemodel, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

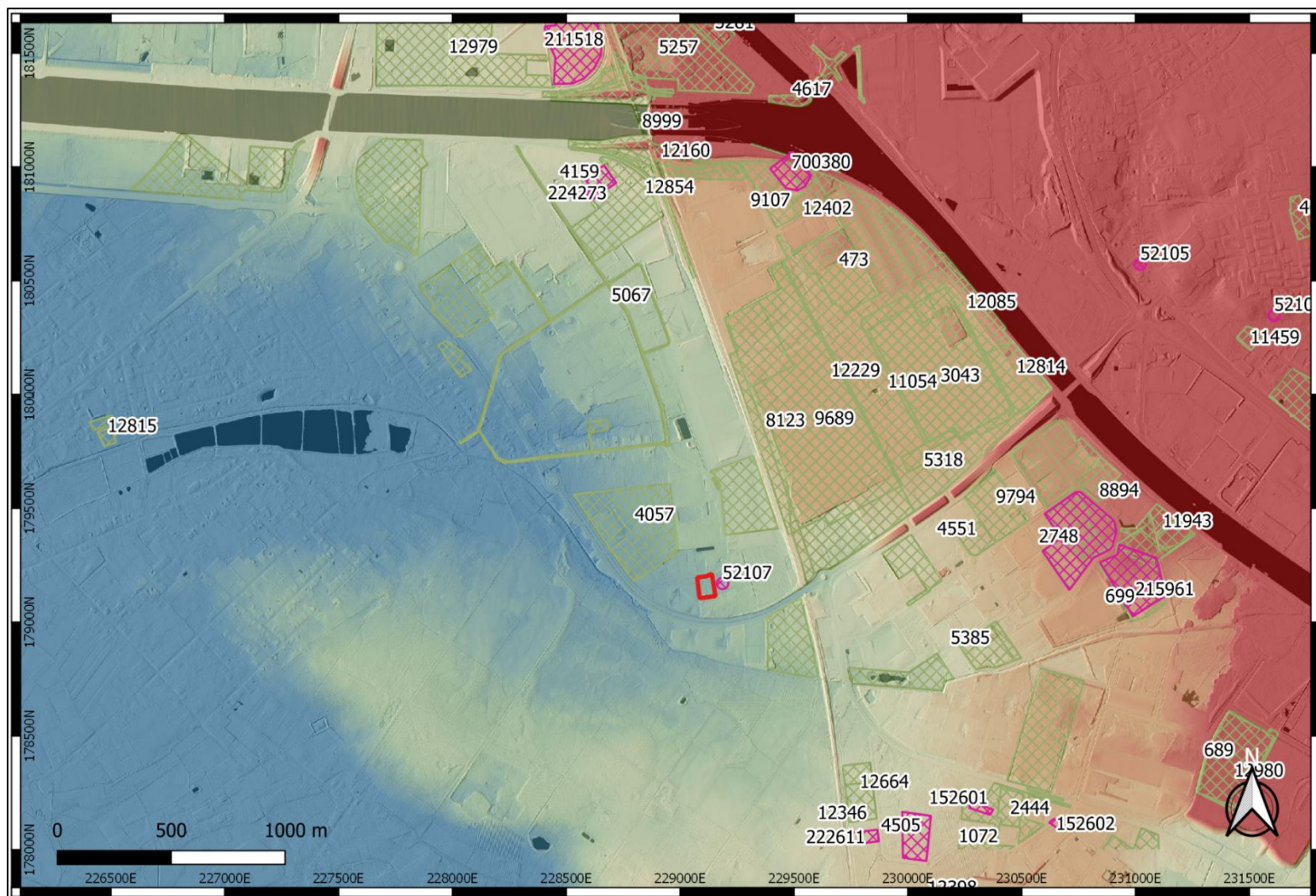
Afbeelding 12: detail van de DTMVIIRAS1m en hoogteprofielen, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 13-18: hoogteprofielen

In de onmiddellijke nabijheid van het onderzoeksterrein ligt de melding van vijf pijlpunten uit het Midden Neolithicum die in 1812 werden aangetroffen (CAI 52107). Dit kan zeker een indicator zijn van activiteit uit deze periode en de kans van vondsten uit deze periode is in een theoretisch kader dus hoog, maar hier spelen de nauwkeurigheid van de vondst en de mate waarin de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard gebleven is een belangrijke rol. Tenslotte moeten deze aspecten verband houden met een analyse van de oorspronkelijke bodemvorming en het huidige digitale hoogtemodel. Op de historische en topografische kaarten is het plangebied in een moerasgebied/vijvercomplex gekarteerd. Het is mogelijk dat deze natte gebieden gecreëerd zijn door een oudere beekloop. Een afwisseling van waterlopen en matig drogere bodems - zoals de ten Z en te ZO van ons gebied gekarteerde Zdg bodems - kan een aantrekkelijke factor zijn, gezien ook de melding van de Midden Neolithische vondsten.

Afbeelding 19: CAI-locaties kaart, in rood het projectgebied, www.geo.onroerendegoed.be

Op basis van diverse analyses van prehistorische vindplaatsen blijkt dat deze vaak tussen een "gradiëntzone" – de overgang van droog en hoger naar nat en lager - liggen. Deze gradiënt is ca. 200-250 m in het droge deel uitgestrekt, dus op plateau en terras in de omgeving van open water.

Het blijkt dat het onderzoeksgebied dan ook buiten de gradiëntzone ligt voor het aantreffen van prehistorische artefactensites. Het terrein werd in alle waarschijnlijkheid te nat bevonden door de prehistorische mens voor een kampement.

Over de vondst uit 1812 kunnen we niet bepalen of de melding een enkel complex betreft of eerder losse vondsten betreft die los van elkaar in een ruimer gebied gevonden zijn; de nauwkeurigheid tot 250 m kan ook aanduiden dat de vondsten niet in het laagste of natste punt aangetroffen werden, maar op hogere en drogere gebieden in de buurt.

Het DHMV toont aan dat het projectgebied zelf niet opgehoogd werd; dit is wel het geval voor de terreinen die zich onmiddellijk ten zuiden van ons gebied bevinden, waarin nog een ophoging zichtbaar is op het hoogteverloop. De drainage van het vijvercomplex, gedateerd op basis van topografische kaarten en van luchtfoto's, is in de tijd te situeren na WOII en 1971. Deze activiteit heeft sporen op het terrein achtergelaten, in de vorm van greppels of rabatten die nog zichtbaar zijn op het DHMV. De bebossing, rond de jaren 70 van de 20ste eeuw, vond direct plaats op het gedroogde zand van de bodem van de vijvers.

Door de historische en topografische cartografie er was een steile wand gekarteerd in het westen van het projectgebied. Op basis van een analyse van het DHMV en van de luchtfoto's blijkt dat deze opgehoogde zone niet meer met het oorspronkelijke reliëf overeenkomt, maar waarschijnlijk de rest is van bouwactiviteit in het aangrenzende perceel ten westen.

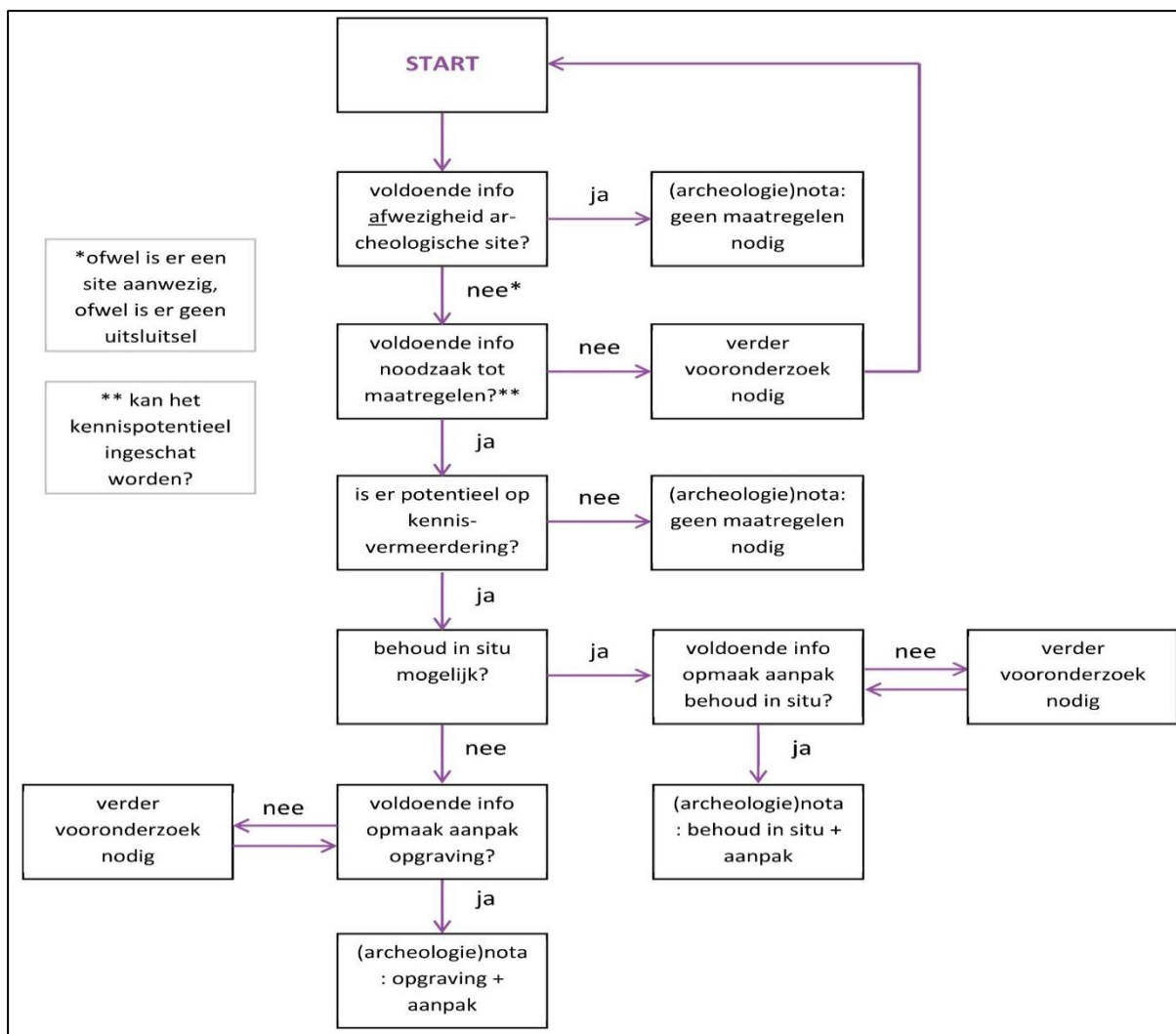
Door deze argumenten is de kans zeer reëel dat artefacten – indien aanwezig – niet meer *in situ* maar in verspoelde situatie zullen aangetroffen worden.

In de onmiddellijke en nabije omgeving van het projectgebied werden geen sporen uit de Metaaltijden, de Romeinse periode en de Middeleeuwen teruggevonden, maar het terugvinden van sporen uit deze periodes is niet geheel uitgesloten. Het onderzoeksterrein was gedurende de voorbije eeuwen immers steeds onbewoond, maar waarschijnlijk altijd te nat gebleven voor (pre)historische vindplaatsen. Om deze reden wordt een zeer lage trefkans toegekend voor zowel nederzettingsresten als sporen van begraving vanaf het Neolithicum tot en met de Volle Middeleeuwen. Door de afwezigheid van historische bebouwing wordt er een zeer lage trefkans vooropgesteld voor nederzettingsresten uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd.

De impact van de geplande werken – met een diepte tussen 1,40 m en 2,85 m onder het m.v. en dus invasief voor een eventueel bodemarchief – zal inderdaad eerder beperkt zijn. De ingreep in de bodem ligt in een brede al verstoorde zone die niet meer de oorspronkelijke bodemopbouw heeft. Het plangebied heeft een hoge verwachting op artefactensites uit de Steentijd, maar hier is de kans zeer reëel dat de B-horizont niet meer intact is, en bijgevolg is de kans op de aanwezigheid van intacte Steentijdvindplaatsen van hoog (door de melding net ten oosten van het projectgebied) naar zeer laag bijgesteld/ingeschat. Door de impact van de drainage en de bouwwerken in de buurt en de bebossing is de kans zeer reëel dat artefacten – indien aanwezig – niet meer in situ maar in verspoelde situatie zullen aangetroffen worden.

Advies

Het projectgebied laat een hoge verwachting vermoeden voor sporen van de Steentijd, maar uit de gegevens van dit bureauonderzoek blijkt dat de kans zeer reëel is dat artefacten - indien aanwezig - niet meer in situ maar in verspoelde situatie zullen worden aangetroffen, door een algemene verstoring van het terrein. Uit al deze argumenten en op basis van een bijkomende kosten/batenanalyse van een archeologische prospectie hetzij enkel door proefsleuven, hetzij door proefsleuven voorafgegaan door een verkennend archeologisch booronderzoek, en het feit dat de kans op enige vorm van kennisvermeerdering door de verstoring zeer laag is - adviseren wij om het terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek.

Afbeelding 20: beslissingsboom uit hoofdstuk 5.2 van de Code van Goede Praktijk, www.onroerenderfgoed.be

4. Vraagstelling on Onderzoekdoelen

a. Doelstellingen van het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem

Gelet op het advies: niet van toepassing

b. Te beantwoorden onderzoeksvragen

Gelet op het advies: niet van toepassing

5. Onderzoeksstrategie en -methode

Gelet op het advies: niet van toepassing

6. Onderzoekstechnieken

Gelet op het advies: niet van toepassing

7. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Gelet op het advies: niet van toepassing

8 Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via:

<https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/OAOE/48/OAOE048-001.pdf>

Bronnen:

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geo.onroenderfgoed.be

www.geopunt.be

www.inventaris.onroerenderfgoed.be

www.loket.onroerenderfgoed.be

9.Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1: Bounding box, het projectgebied in rood, www.geopunt.be

Afbeelding 2: het projectgebied, in rood, op de kadastrale kaart, www.cadgis.be

Afbeelding 3: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.
www.onroerenderfgoed.be

Afbeelding 4: inplanting

Afbeelding 5: fundering

Afbeelding 6: terreinsnede

Afbeelding 7: doorsnede BB

Afbeelding 8: doorsnede AA

Afbeeldingen 9-10: rendering

Afbeelding 11: Digitaal hoogtemodel, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 12: detail van de DTMVIRAS1m en hoogteprofielen, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 13-18: hoogteprofielen

Afbeelding 19: CAI-locaties kaart, in rood het projectgebied, www.geo.onroerenderfgoed.be

Afbeelding 20: beslissingsboom uit hoofdstuk5.2 van de Code van Goede Praktijk, www.onroerenderfgoed.be